

# Fortsatte Efterretninger fra Grønland.

Ved Førstepræst **H. Ostermann.**

## I.

### Købmand og missionær.

En episode fra den grønlandske missions trængselstid.

Provst Henrik Christopher Glahn (missionær v. Holstensborg i Sydgrønland 1763—69) skriver i sin autobiografi (Familien Glahns slægtetog pag. 20): »Bjørn blev plaget af det værste skarn, som kunde gives, og som gjorde ét med de i nærheden af Godthaab boende Herrnhutter, og gjorde ham ikke alleneste hans embede besværligt, men endog gik saa vidt, at de lagde haand paa ham, hvorfor han saae sig nødt til 1767 at gaae hjem<sup>1)</sup>. Hermed hang det saaledes sammen:

Da missionær Bjørn<sup>2)</sup> i sommeren 1763 kom til Godthaab, var den fra Grønlands historie bekendte Lars Dalager (se nærværende bind pag. 40, anm. 1; endvidere provst Fengers bog: Hs. Egede og den grønl. miss. pag. 262

<sup>1)</sup> Bjørn og Glahn blev udsendt samtidig; Glahn skulde have været til Godthaab, men da Bjørn ønskede at komme dertil, fordi han var gift, og huslejligheden dér var bedre, blev det ordnet efter hans ønske — hvad han, som det følgende vil vise, fik grund til bittert at fortryde.

<sup>2)</sup> Chr. Fr. Schnell Bjørn, f. <sup>31</sup>/<sub>8</sub> 1740; stud. 57; cand. <sup>18</sup>/<sub>6</sub> 59, nc; udn. til miss. Gdthb <sup>4</sup>/<sub>8</sub> 63; ord. <sup>28</sup>/<sub>8</sub> s. a.; spr. Tæbring-Outtrup-Rakkeby <sup>20</sup>/<sub>10</sub> 69; provst <sup>80</sup>/<sub>6</sub> 84; spr. Tversted-Uggerby-Bislev <sup>21</sup>/<sub>6</sub> 87; Jerslev-Vester-Brøndslev <sup>12</sup>/<sub>7</sub> 1805; entl. <sup>8</sup>/<sub>10</sub> 16; † <sup>7</sup>/<sub>8</sub> 17. Hans eneste Søn var den lærde C. A. Bjørn, præst til Vemmetofte, † 1847 (se Kh. Saml. 5. V., 289).

anm. 1; 266 f.; 281 ff.), købmand paa stedet, og Lauritz Gregersen (nærv. bind pag. 43 anm. 1) var første missionær; Bjørn boede sammen med ham et aar og blev undervist i sproget og sat ind i forholdene af ham. Til hjælp ved undervisningen af katekumenerne og skolebørnene havde missionærerne kateket Jakob Rachlev (Kh. Saml. 5. V, 476 f.), et vajsenshusbarn, der udsendtes til landet rimeligvis 1762 og hurtig blev meget dygtig i sproget; i den nu brugte grønlandske salmebog findes flere gode salmer, oversatte eller skrevne af ham.

Allerede i længere tid havde der bestaaet et meget daarligt forhold mellem den herrnhutisk-sindede købmand og missionærerne; han, der maa have været af et meget kolerisk og hidsigt temperament, benyttede sin stilling til at chikanere og lægge hindringer i vejen for de danske missionærer paa alle maader. Bjørn kom meget snart i unaade hos ham, og allerede inden Gregersens afrejse var forholdet mellem dem meget spændt. Snart var striden i fuld gang.

Da miss. Gregersen i sommeren 64 havde forladt landet, gav købmand Dalager sit had til Bjørn friere tøjler og chikanerede ham, hvor han kunde komme til det. Han nægtede i vinteren 64—65 at udlevere ham varer til at købe sig de nødvendigeste »forfriskninger» (c: fersk proviant) og skind af Grønlænderne for, og han havde endog lukket og sat laas for den eneste aabne vandbrønd ved kolonien, for at Bjørn ikke skulde kunne hente vand derfra. — Chikanerierne gik saa vidt, at det nær var kommet til at gaa ud over Bjørns »kiæreste«, der endog engang, medens hun laa i barselseng, maatte overvære, at Dalager larmede og støjede overfor hendes mand, greb fat i ham nogle gange, ja endog én gang greb ham i struben, »hvilket satte hende i stor angst og forfærdelse«. — Striden fortsattes stadig og blev bestandig heftigere. En gang kaldte Dalager endog Bjørn for en løgner, og han behandlede ham »afskyeligen og græsseligen« det hele aar igennem.

I sin indberetning for sommeren 65 siger Bjørn om det forløbne aar: »hvad min kiæreste og mig angaar, da haver Gud vel forundet os helbred og sundhed, men derhos behaget at lade os komme i adskillige viderværdigheder; vi har været i fare for at vorde overfaldet ved dag og nat, og er bleven forfulgt med en række usandfærdige og skammelige beskyldninger. Gud forbarme sig over os og frie os fra slig et aar mere.«

Det skulde dog blive værre endnu; aaret 65—66 blev det værste af dem alle.

Sommeren 65 kom missionær Eigil Thorhallesen (Kh. Saml. 5 V 475; VI 26, anm. 1) op for at bo ved Godthaab og samarbejde med Bjørn. Han havde ikke været mange uger i Godthaab, før han var klar nok over forholdet til at give følgende erklæring til missionskollegiet: »Det er ynkverdigt at vide, hvorledes Hernhuterne underholde striden imellem missionairen og købmanden; den første vederfares en stor uret, og det er ham plat umueligt ved egne kræfter at trænge igiennem, da alle ting gøres ham besværlige«. Thorhallesen søgte fra første færd at holde sig neutral, men som sandhedskærlig mand og embedsbroder kunde han selvfølgelig ikke vedblive at holde denne stilling.

Chikanerierne fra købmandens side antog stedse mere ondartede former. Nytaarsdag 66, medens Bjørn var i kirke, støjede Dalager i huset, hvor madam Bjørn var ene hjemme, og spyttede ad hende, hvergang han gik gennem køkkenet<sup>1)</sup>. Samme aften, medens madam Bjørn stod og klædte sig af, og Bjørn stod ved siden af og søgte at berolige hende — hun var »som ude af sig selv af angst og gav af og til raab og skrig fra sig« — lukkede assistenten »Sgr.« Raun døren op og sagde, at Bjørn skulde ske en ulykke. Da konen grædende sagde til ham: »hvad ondt

---

<sup>1)</sup> I lighed med forholdet ved de fleste kolonier dengang boede ogsaa ved Godthaab de danske i ét hus og havde fælles køkken.

har vi dog gjort, at vi ej maa være her med fred«, gav købmanden, som stod bag ved den anden, sig til at le: »ha, ha, ha!« Senere hævdede de to noble herrer, at de havde troet, at Bjørn var ved at prygle sin kone, og at de derfor agtede at komme hende til hjælp.

Det var ikke alene missionæren personlig, som chikanerierne gik ud over, ogsaa hans embede søgte Dalager at nedsætte og bringe i foragt, ja han tillod sig endogsaa at haane sakramenterne. Bjørn har (skr. af <sup>30/7</sup> 66) en søndag efter den grønlandske gudstjeneste hørt ham sige: »Jeg har ret fornøjelse af at se drengen gaa med drikken til svinene« — han sigtede til, at han havde set kateket Rachlev bringe kalk og disk over i kirken til kommunion. — Daaben kaldte han: »at slaa vand paa hovedet«. Thorhallesen beklager sig i skrivelse af <sup>30/7</sup> 66 over »den foragt, mand her søger at sætte gudstjenesten udi tillige med ordets tjenere«.

I sommeren 66 hjemsendte Dalager og Bjørn hver for sig deres fremstilling af forholdene og klagede stærkt over hinanden. Som vi har set, havde Bjørn god grund dertil; hvorvidt der har været noget berettiget i Dalagers klager, er vel næppe til at afgøre nu; de synes for en stor del at have gaaet ud paa, at Bjørn mishandlede sin hustru. Men dette har der næppe været nogetsomhelst om, thi baade Thorhallesen og Rachlev benægter det. Thorhallesen siger (<sup>30/7</sup> 66): »Missionæren paadigtedes allehaande nederdrægheder og onde ting.« Og Rachlev siger rent ud: »Hr. Biørn er bleven af Sgr. Dalager og herrnhuterne paadigtet at have slaaet sin kærester og mange andre ugrundede og usandfærdige beskyldninger.«

Rachlev er »i alle ting« enig med Biørn, kalder ham »den fromme hr. Biørn« og rakker stærkt ned paa Dalager. Men maaske kan han ikke kaldes et helt uvildigt vidne, thi han siger selv, at han »nyder stadigen meget godt hos hr. Biørn«, spiser hver dag ved hans bord etc.

Dog maa han vistnok have ret, thi Thorhallesens

vidnesbyrd om Bjørns karakter falder ganske sammen med hans: »B. er et stille, gudfrygtigt og sagtmodigt menneske« (skriv. af <sup>2</sup>/<sub>8</sub> 66).

Missionær Biørn fik i den følgende tid brug for sin sagtmodighed i endnu højere grad end før. Kateket Rachlev — ikke Bjørn selv — melder hjem, at <sup>21</sup>/<sub>7</sub> 66, efter skibets ankomst »behagede Sgr. Dalager at slaae hr. Biørn i næse og mund baade i europæeres og grønlænderes overværelse, og samme confect lover hand mig.«

Men det blev værre endnu. Konflikten tilspidsede sig mere og mere og kulminerede i et regulært overfald fra Dalagers side. I skrivelse af <sup>17</sup>/<sub>12</sub> 66 melder miss. Bjørn, hvorledes han var bleven »beegnet« af købmand Lars Dalager Dagen forud, <sup>16</sup>/<sub>12</sub> 66: I proviantboden, hvor han indfandt sig sammen med kateket Rachlev for at hæve deres kostdeputat, havde Dalager tilligemed 2 af sine folk, tømmermand Hans Bruun og kok Hans Larsen, anfaldet dem og slaaet dem bl. a. blaa og blodige i ansigtet og huller i hovedet«; de væltede Bjørn, satte fod eller knæ paa hans underliv og tærskede løs paa ham. Strax derefter havde Dalager ude i proviantgaarden, hvorhen han forfulgte dem, da de flygtede — bl. a. i den imidlertid tilstedekomne Thorhallesens paasyn, denne vil edelig bekræfte det — slaaet Bjørn med knyttet næve paa munden, og ved spytten og utallige skældsord forhaanet ham; ligeledes »beegnede« kokken atter herude Rachlev med slag.

Aarsagen til dette overfald har sikkert været længe opsparet vrede fra Dalagers side, og længe søgt grebes da følgende øjeblikkelige grund: købmanden og assistenten havde længe været vrede over præstens og kateketens hunde<sup>1)</sup>, som sagdes at fortrædige deres faar og høns, og tilsidst skød de dem. Velsagtens for at hævne sig derover havde Rachlev saa skudt en ørn, som tilhørte købmanden.

---

<sup>1)</sup> De har sandsynligvis kun haft en hver, da man ikke ved Godthaab, som i Nordgrønland, benytter hunde til slædekørsel.

Denne har da overtalt de nævnte to kolonister til at være sig behjælpelig med at afstraffe Rachlev og Bjørn, hvem han vel har haft mistænkt for at staa bagved Rachlev.

Ved en senere optagen forklaring hævdede købmanden, at han kun havde bebrejdet Rachlev, at han skød ørnen. Men Bjørn havde saa væltet sig ind paa ham og slaaet først. Denne forklaring støttedes delvis af de tilstedeværende kolonister; men disse kan jo have haft deres fordel af at støtte købmandens forklaring, der jo ogsaa stillede deres egen optræden i et mindre ufordelagtigt lys. Bjørn hævder nemlig med bestemthed, at det var et overlagt overfald, thi proviantbodsdøren blev lukket efter dem, da de kom derind; og han hævder, at han kun vilde skille kateketen og købmanden ad, da denne sidste tog fat paa Rachlev, for at slaa ham. Og Bjørns forklaring støttes i høj grad ved Thorhallesens vidnesbyrd, idet denne siger, at han nøje gav agt paa begge parter efter affæren, men »paa hr. Dalager saae jeg intet tegn til slag, ej heller paa nogen af folkene. som jeg nøje agtede; hr. Biørn var derimod meget ilde mishandlet, blaae omkring øynene, blodig over næsen, munden opsvulmet og indvendig saaret, bag paa hovedet to huller, af hvilke blodet flød ned paa halsen.« Med hensyn til de af Bjørn omtalte »utallige skiældsord«, hvormed Dalager forfulgte ham i proviantgaarden, vidner Thorhallesen, at købmanden bl. a. sagde: »Jeg skal tugte Jer, I volds mænd; tvi, I prædiker det rette evangelium; tvi, I skal lære folk Guds vej til saliggørelse etc.« Af Bjørn hørte vi kun ét ord: han vendte sig ved en særlig grov beskyldning om mod Dalager og sagde: »I løgnehund!»

Er det underligt, at Bjørn efter dette ikke kunde tænke sig at blive længere i Grønland, men rejste hjem i sommeren 67 med første skibslejlighed? Er det underligt, at han af missionskollegiet, ikke for sin egen æres skyld, men for missionens æres og de andre missionairers skyld krævede dette »vedbørligen« straffet? Er det underligt, at

Bjørns hustru efter alle de sindsbevægelser, hun i de 4 aar i Godthaab maatte udstaa, blev saa nervøs og syg, at det sporedes mange aar efter (hun døde 88)?

Er det ikke meget mere underligt, at der intet videre gjordes ved denne sag? At missionens ære ikke kraftig hævdedes efter dette? Ganske vist hjemkaldtes Dalager, men dette skete allerede 67, altsaa rimeligvis som følge af de i 66 hjemsendte klager over ham. Han besværer sig overfor missionskollegiet i en epistel af <sup>22</sup>/<sub>10</sub> 67 over nu, »gammel, udaset og yderligere arm«, at være berøvet sin gode tjeneste i Grønland paa grund af missionærernes chikanerier; »fra hr. Gregersen til hr. Thorhallesen« skælder han paa dem og kalder dem »liderlige missionaries«; derimod praler han af sin egen omhu for grønlænderne.

Kollegiet tog ingen notice af denne skrivelse og indlader sig ikke oftere med ham; — men de gør heller ikke noget for at faa affæren »vedbørligen« straffet og skaffe nøjagtige oplysninger om hans færd overfor missionærerne; de henlagde hans skrivelse og lod de deri udtalte beskyldninger og smæderier henstaa ubesvarede.

---

## II.

### Supplement til »præster og missionærer i Diskobugt 1734—1910«.

Ved nogle undersøgelser, som jeg under mit ophold i Danmark i vinteren 1910—11 foretog paa rigsarkivet angaaende den grønlandske mission i tidsrummet 1764—1810, blev jeg opmærksom paa flere smaating, som jeg for fuldstændigheds skyld kunde ønske at tilføje til min ovennævnte afhandling i nærværende tidsskrift. Jeg fremfører dem da her, idet jeg følger ordenen i min afhandling.

#### 1) Tilføjelse til pag. 20:

Missionær Jens Koch Lintrup hjemkaldtes af missionskollegiet 1792 i anledning af missionens indskrænkning,

idet det udtrykkelig fremhæves, at naar talen blev om at hjemkalde nogle af missionærerne, maatte Lintrup komme i første række paa grund af sin mindre tilfredsstillende tjeneste. Ikke desmindre gav kollegiet ham ved hjemkomsten en straalende anbefaling til befordring.

Da Lintrup kom hjem, havde han allerede en betydelig gæld til kollegiet, og den blev ikke mindre i de aar, han laa ledig, inden han blev kaldet til sognepræst for Kyndby-Krogstrup. Da var dens størrelse 566 rd. Kollegiet viste stor liberalitet med hensyn til gældens afvikling, nedsatte den endog paa grund af nogle omtvistelige smaa-summer, som Lintrup gjorde indsigelse uod at faa ført sig til udgift, til 430 rd., men da han ikke engang svarede paa dets henvendelser, tabte man tilsidst taalmodigheden og anlagde i 1799 sag mod ham til betaling af gælden. Den var dog endnu ubetalt ved hans død 1808 og blev vist aldrig dækket.

Imidlertid har gælden vel været den nærmeste aarsag til, at Lintrup flere gange, endog efter at være flyttet til sit nye embede, ansøgte om atter at maatte komme til Grønland. Blandt andre grunde hertil nævner han saavel sin egen som sin hustrus »inderlige længsel« efter landet og »dets elskværdige folk«. Kollegiet tog intetsomhelst hensyn til disse ansøgninger.

2) Tilføjelse til pag. 24, anm. 2 under teksten:

Den omtalte student Brandt, som 1780 opsendtes til provst Sverdrup til videre undervisning og dygtiggørelse, forlod atter Grønland i 81, rimeligvis fordi han har vist sig imperfektibel. Han boede i »kateketens kammer« i den nye kirke — som altsaa maa have været saa vidt færdig — og der var ved hans ankomst bleven opsat »en stolpe-seng« til ham.

3) Tilføjelse til pag. 29:

Sverdrup var iflg. egen opgivelse kun provst i Norge i 4 aar, 1792—96. Hans entledigelse som præst faldt

først i 1806, og han maatte endnu fungere en rum tid efter entledigelsen, fordi det trak ud med hans eftermands udnævnelse og overtagelse af embedet.

4) Tilføjelse til pag. 30:

Grunden til missionær Caspar Grewes hjemrejse mod kollegiets ønske var den, at han vilde søge lægehjælp for sin eneste søn (Axel G., f. Claushavn <sup>21/9</sup> 86), der i vinteren 89—90 ved at styrte ned fra et fjæld havde mistet sin førlighed. Det hjalp dog ikke; barnet døde i foraaet 91, i hvilken anledning Grewe fik en understøttelse af kollegiet.

Efter sin udnævnelse til spr. i Sørbymagle maatte Grewe besvare en klage fra inspektøren i Nordgrønland, Wille, der bl. a. beskyldte ham for at have gjort indgreb i handelens rettigheder ved at sende sin konebaad paa togt efter edderdun. Grewe hævdede, at hans grønlandske besætning maatte have lov til at samle dun paa vejen, naar han i et privat ærinde sendte sin baad til Egedesminde.

5) Tilføjelse til pag. 31:

Ligesom miss. Lintrup blev ogsaa miss. Fr. Chr. From hjemkaldt af kollegiet paa grund af missionens reduktion 1792. Han kom under sin lange tjenstledighed i yderlig trang og maatte gentagne gange henvende sig om hjælp til kollegiet, der dog ikke kunde understøtte ham i nogen nævneværdig grad paa grund af kassens fattigdom.

6) Tilføjelse til pag. 32:

Allerede i miss. Lintrups tid ønskede grønlænderne ved Claushavn en kirke, som de var villig til at yde et sammenskud til. Ifl. skrivelse fra Lintrup af <sup>24/8</sup> 90 ønskede de »at sætte Povel Egede et mindesmærke og passende erindring«, nemlig en kirke »kaldet Povels kirke«.

7) Tilføjelse til pag. 89:

Miss. Tulle kom ikke til Danmark 1777. Han saa sig nødsaget til at opsætte sin hjemrejse til foraaet 78 »da

skibet er meget haardt belastet«, aarstiden var jo ogsaa ret forrykket, idet skibet først forlod Egedesminde <sup>3</sup>/<sub>9</sub>.

Men rimeligvis for ikke at lægge sin designerede eftermand miss. Balwig hindringer i vejen for at opnaa selvstændig missionærstilling og -gage (Balwigs stilling ved Christianshaab har nærmest været som en »adjunctus«, en hjælpemissionærs) blev Tulle ikke boende ved Egedesminde, men flyttede efter aftale med provsten til Claushavn, hvor der var bedst plads til ham, og hvor han altsaa overvintrede sammen med Egede Saabye; det ses ogsaa af kirkebøgerne, at han undertiden har afholdt kirkelige forretninger ved Claushavn i vinteren 77—78; det er blot mærkeligt, at Egede Saabye ikke i sin dagbog nævner kollegaens ophold hos sig i næsten et aar. — Miss. Tulle rejste til Danmark i forsommeren 78.

8) Tilføjelse til pag. 93, anm. 2 under texten.

Grunden til miss. Winsløws hjemgang uden tilladelse var sygdom, som baade han og hans kone led af (skørbug), og mod hvilken han ansaa snarlig lægehjælp for absolut nødvendig. I de gentagne ansøgninger, som han under sin tjenstledighed indgav til kollegiet om ventepenge, fremhæver han stadig, at det ikke var med sin gode vilje, at han forlod Grønland. Kollegiet indrømmede ham i alt fald en del af de sædvanlige ventepenge.

Miss. Heide i Holstensborg havde allerede i sommeren 86 hørt, at Winsløw var hjemgaaet, og da det tillige forlød hjemmefra, at provst Sverdrup vilde hjemgaa den sommer, foretog han ud paa eftersommeren en rejse til Egedesminde for at tilse missionen der.

9) Tilføjelse til pag. 95, anm. 1 under texten.

I sin afhandling »den danske mission i Grønland« (Kh. Sml. 5. V, pag. 486) meddeler provst Koch, at miss. Cappelen tilbød atter at rejse ud, men »uvist af hvilke grunde kom han ikke afsted«. Med denne sag — som har sin store interesse med hensyn til belysningen af

missionskollegiets forhold i disse for missionen saa van-  
skelige aar og med hensyn til spørgsmaalet om provste-  
virksomhed i Grønland i det hele taget — forholder det  
saaledes: Da miss. Cappelen i efteraaaret 1792 kom hjem, var  
hans fader, sognepræsten til Ulfsten og Hareid i Bergens  
stift, nylig død, men blandt hans efterladte papirer fandtes  
der et brev, hvori han udtaler det ønske, at den hjem-  
vendende søn maa blive hans efterfølger. Denne anmod-  
ning lod stedets provst gaa videre til missionskollegiet med  
anbefaling og med den tilføjelse, at en anden søn, som  
var personel kapellan paa stedet, ogsaa søgte kaldet. men  
vilde vige for broderen som den, der maatte have fortrinet.

Miss. Cappelen udnævntes da — efter kollegiets ind-  
stilling og indtrængende anbefaling — i jan. 93 til spr.  
for Ulfsten og Hareid, men allerede  $22\frac{1}{2}$  indsendte han et  
forslag, dateret København, til kollegiet og erklærer herl,  
at han »endelig har maattet give efter for sin overdrevne  
jyst til at fremme missionens vel« i Grønland og derfor  
efter nøje overvejelse har besluttet atter at tilbyde sin  
tjeneste, dog under følgende betingelser:

1) at hans fornemste bestemmelse bliver at uddanne  
nationalkateketer; 2) at han kommer »til Norden« og der  
aarlig visiterer alle kolonier; 3) at han faar 400 rd. aar-  
lig løn som provst og visitator; 4) at han kun paatager  
sig 3 aars tjeneste ad gangen; 5) at han ved eventuel  
hjemgang beholder sin gage indtil befordring opnaas.

Til dette forslag bemærker lektor Fabricius, at der  
vel ikke kan være to meninger om, at dets realisation vilde  
betyde en vinding for missionen, men paa grund af penge-  
mangel lader det sig vel ikke praktisere.

Kollegiet svarede dog  $13/s$ , at de med glæde modtog  
tilbudet, »overbeviste om, at De som enlig og ugift mand<sup>1)</sup>

<sup>1)</sup> Sin kone havde miss. Cappelen maattet sende hjem p. gr. af syg-  
dom 1789; hun døde i Kbh. 90. Det skib, hvormed hun hjem-  
gik, forliste ved Grønlands kyst; alle ombordværende reddedes og  
fortsatte rejsen med et andet skib, men Cappelen mistede næsten  
alt sit gods; kollegiet udbetalte ham en sum til erstatning.

vil kunne udrette det fornødne«. Men 1) hans opholdssted i landet maa rette sig efter omstændighederne (man kan altsaa ikke love, at det altid vil blive i Nordgrønland), og 2) hans tjenestetid efter den nytte, hans embede stifter; 3) han faar 400 i løn og navn af provst og visitator, men kun 250 i vartpenge ved hjemkomsten. Kollegiet vedlagde en fuldt udarbejdet instrux for hans embedsgærning.

Paa dette svarer endelig Cappelen <sup>16/8</sup>, men hans svar er afslaaende. Han takker for tilbudet, men han kan ikke indgaa paa betingelserne. Han kan ikke forbinde sig til at forblive ugift. Han kan ikke lade »sin betjenings tid« bero paa den udvirkede nytte, thi denne vil i alt for høj grad komme til at afhænge af tilfældige omstændigheder. Endelig kan han ikke forbinde sig til at visitere alle kolonier i hele Grønland; dette vil uemlig alene for Sydgrønlands vedkommende tage indtil 6 aar, da der maatte overvintres flere steder, thi kun om vinteren er menighederne samlede. Men han ønskede og ønsker stadig at kunne komme til at virke i Nordgrønland<sup>1)</sup>. En mand kan ikke øve »en gavnlig opsigst« med hele landet »uden med mange aars tjeneste«.

Derfor rejser han nu hellere til Ulfsten og Hareid, til de menigheder, »der saa inderlig attraar min ankomst«.

Jakobshavn, i september 1911.

---

<sup>1)</sup> Her kunde nemlig berejsning og visitering paa grund af vinter-kommunikationen foregaa betydelig lettere og med langt større sikkerhed og regelmæssighed end i Sydgrønland.